

NÉPEGÉSZSÉGÜGY

A NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÉPZŐ- ÉS KUTATÓHELYEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA
PUBLIC HEALTH RESEARCH JOURNAL OF THE HUNGARIAN ASSOCIATION OF PUBLIC HEALTH TRAINING AND RESEARCH INSTITUTIONS

97. évfolyam 1. szám

2019

Volume 97. No. 1.

TARTALOM – CONTENTS

EREDETI KÖZLEMÉNYEK

Előszó	3
Nemzeti Népegészségügyi Program 2018–2030 – szakpolitikai stratégiai tervezet	5
Vezetői összefoglaló	9
Bevezetés	10
Egészség egy életen át	15
A betegségteher mérséklése	45
Egészséget támogató környezet kialakítása és a közösségi orientációjú egészségügyi ellátórendszerek fejlesztése	71
A Nemzeti Népegészségügyi Program megvalósítását támogató szervezeti és partnerségi struktúra	99
National Public Health Programme 2018–2030 for Hungary – draft policy framework and strategy	111
Executive summary	115
Introduction	116
Health through the life-course	121
Reducing disease burden	151
Creating health promoting environment and improving people-centred health systems	177
Organisational framework and partnership supporting the implementation of the National Public Health Programme	205

ALAPÍTÁS ÉVE:
1920

FŐSZERKESZTŐ:
Ádány Róza

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Balázs Margit
Barcs István
Betlehem József
Bíró Klára
Boncz Imre
Füzesi Zsuzsanna
Horváth Ildikó
Kiss István
Kósa Karolina
Kósa Zsigmond
Moizs Mariann
Orosi Piroska
Paulik Edit
Pándics Tamás
Repa Imre
Rurik Imre
Sáfrány Géza
Sándor János
Sántha Ágnes
Somhegyi Annamária
Szilárd István
Tarkó Klára
Veres-Balajti Ilona
Vokó Zoltán
Wilhelm Márta

FELELŐS KIADÓ:
Debreceni Egyetem
Népegészségügyi Kar

SZERKESZTŐ:
Oravecz Attila

SZERKESZTŐSÉG:
4028 Debrecen, Kassai út 26/b
TEL./FAX:
(52) 512 764

E-MAIL:
nepegeszsegugy@sph.unideb.hu

Megjelenik negyedévente.
Egy példány ára: 1200 Ft
Előfizetési díj egy évre: 4800 Ft

HU-ISSN 0369-3805

NYOMDAI MUNKÁK:
Alföldi Nyomda Zrt.
4027 Debrecen, Böszörményi út 6.
TEL.: (52) 515 715

KÖTELES PÉLDÁNY

Előszó

A Népegészségügy folyóirat jelen – a szokásosnál lényegesen terjedelmesebb – lapszámában a Népegészségügyi Képző- és Kutatóhelyek Országos Egyesülete (NKE) által 2017 júliusa és 2018 júliusa között eltelet egy esztendőben, magyar és angol nyelven, elkészített Nemzeti Népegészségügyi Program (NNP) 2018–2030 szakpolitikai stratégia tervezetét adjuk közre.

Szakmai körökben jól ismert, hogy hazánk utolsó népegészségügyi programja – a 46/2003. (IV. 16.) OGY határozat az Egészség Évtizedének Nemzeti Programjáról – 2013 áprilisáig volt jogilag érvényben. A Semmelweis Terv 2011-ben új, „paradigmaváltó” népegészségügyi programot ígért, „amely a népegészségügyi célok elérése érdekében mozgósítani kívánja az egész nemzetet”, s „melynek keretében sor kerül a népegészségügyi intézményrendszer megújítására, s a fenntartható finanszírozás megteremtésére”, majd az „Egészséges Magyarország 2014–2020 Egészségügyi Ágazati Stratégia”, – melyet az 1039/2015. (II. 10.) kormányhatározat hagyott jóvá, – ismételten kilátásba helyezte „új Népegészségügyi Program megalkotását”, „mely a népegészségügyi stratégiai célok és az eléréséhez szükséges cselekvések és erőforrások kereteit fogja megadni” – de népegészségügyi program nem született.

Ezt a mulasztást észelve az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Egészségügyért Felelős Államtitkársága (közel egy éven át tartó „előkészítés”-t követően) 2017. július 19-én megbízást adott (részletező kétoldalú megállapodás keretében) az ország akkor harmincegy népegészségügyi oktató/kutató intézetét tömörítő NKE-nek az NNP *stratégiai tervezetének* megalkotására.

Ezt a tevékenységet úgy az Államtitkárság, mint az NKE a népegészségügyi program-alkotás első lépésének szánta, s eszerint épült be a tevékenység a magyar Kormány képviselőletében eljáró EMMI és a WHO Európai Regionális Irodája között létrejött „Biennial Collaborative Agreement 2018–2019” (BCA 2018–2019) egyik alprogramjába is.

Egy nemzeti népegészségügyi program megalkotása többlépcsős folyamat, melyben

- (1) a stratégiai tervezet létrehozását
- (2) annak szakpolitikai egyeztetése,
- (3) a szakpolitikai egyeztetés javaslati alapján a tervezet átdolgozása,

- (4) a stratégiai keretprogram társadalmalmsítása,
- (5) annak kormányzati elfogadása, és
- (6) jogszabályi rögzítése követi.

Népegészségügyi *akcióprogram* – releváns személyi összetételű munkacsoportok által – csak ezt követően készíthető, melyben már a népegészségügyi problémákra reflektáló konkrét tevékenységek nevesítésre kerülnek, ezekhez megvalósítókat és forrást rendelve, a szakmai kompetenciák, a várható egészségnyereség és költséghatékonyság fegyelembé vételével.

Ezzel a szakmai gyakorlattal összhangban terjesztettük elő a program-alkotás első lépéseként az NNP stratégiai tervezetét 2018. július 17-én az emberi erőforrások miniszterének, az egészségügyért felelős államtitkárnak, s a BCA 2018–2019-ben rögzített kötelezettségünknek eleget téve, a WHO Európai Regionális Irodájának. A WHO a stratégiai tervezetét a BCA 2018–2019 alprogramjában rögzített „nemzeti népegészségügyi stratégia tervezet elkészítése” feladat teljesítéséeként elfogadta, s az egészségügyért felelős államtitkár jelezte a szakpolitikai egyeztetés kezdetét az NKE XII. kongresszusán 2018. augusztus 29-én. Az akkori államtitkár távozása óta hivatalos tájékoztatást a tervezet soráról nem kaptunk.

Úgy véljük, nemcsak magunknak tartozunk azzal, hogy a tervezet (változtatás nélküli, de arra kész) közreadásával jelezzük, hogy a magyar népegészségügyi képzés és kutatás területén munkálkodó szakemberek nem nézték, s nem nézik tétlenül hazánk lakosságának aggasztó népegészségügyi helyzetét, de a professzionalizmus szabályai szerint tenni is akarnak a helyzet javításáért. Hiszünk abban, hogy a dokumentum közreadásával előmozdítjuk a magyar népegészségügyi program-alkotás ügyét, s szolgáljuk a nemzet épülését.

Debrecen, 2019. január 28.

az NKE vezetősége

Nemzeti Népegészségügyi Program 2018–2030

SZAKPOLITIKAI STRATÉGIAI TERVEZET

Készült

az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Egészségügyért Felelős Államtitkársága és a Népegészségügyi Képző- és Kutatóhelyek Országos Egyesülete (NKE) közötti megállapodás, valamint az EMMI és az Egészségügyi Világszervezet Európai Regionális Irodája közötti Biennial Collaborative Agreement 2018–2019 keretében

A Programtervezet szakmai szerkesztője:

Prof. Dr. Ádány Róza
az NKE elnöke

Írták:

Dr. Ádám Balázs	Dr. Homor Zsuzsanna	Dr. Papp Magor
Prof. Dr. Ádány Róza	Dr. Horváth Edina	Dr. Pándics Tamás
Prof. Dr. Barcs István	Dr. Horváth Ildikó	Dr. Paulik Edit
Dr. Bartha Károly	Kéki Zsuzsanna	Rákos-Zichy Péter
Dr. Bényi Mária	Dr. Kelemen Erzsébet	Prof. Dr. Rurik Imre
Dr. Bíró Éva	Prof. Dr. Kiss István	Dr. Sándor János
Dr. Bíró Klára	Prof. Dr. Kósa Karolina	Dr. Somhegyi Annamária
Prof. Dr. Boncz Imre	Dr. Kósa Zsigmond	Dr. Szilágyi Emese
Dr. Dura Gyula	Dr. Melczer Zsolt	Dr. Veres-Balajti Ilona
Prof. Dr. Fejérdy Pál	Dr. Oroszi Beatrix	Prof. Dr. Vokó Zoltán
Dr. Fürjes Gergely		

Véleményezték:

Prof. Dr. Balázs Margit	Dr. Orosi Piroška
Prof. Dr. Betlehem József	Prof. Dr. Repa Imre
Prof. Dr. Cseh Károly	Prof. Dr. Sáfrány Géza
Prof. Dr. Füzesi Zsuzsanna	Prof. Dr. Szilárd István
Prof. Dr. Ihász Ferenc	Dr. Tarkó Klára
Dr. Moizs Mariann	Prof. Dr. Wilhelm Márta

Szakpolitikai tanácsadó:

Dr. Szentés Tamás

Irodalmi szerkesztő:

Dr. Cornides Ágnes

Fotók:

Gutási Éva

az SH/8/1 Svájci Hozzájárulással megvalósult Alapellátás-fejlesztési Modellprogram helyszínein

Tartalom

Vezetői összefoglaló	9
Bevezetés	10
Egészség egy életen át	15
Anya- és gyermekegészségügyi ellátás fejlesztése	16
Az ifjúság egészségfejlesztése	19
Idősek egészségi állapotának fejlesztése	22
Társadalmilag veszélyeztetett csoportokra irányuló célzott beavatkozások	26
Fertőző betegségek megelőzése és kontrollja	31
Hatékony fellépés a kockázati egészségmagatartás-formák gyakoriságának csökkentése érdekében	35
Prevenció a fogászati ellátás területén	41
A betegségteher mérséklése	45
Szív-érrendszeri betegségek megelőzése	46
Daganatos betegségek megelőzése	50
Anyagcsere-betegségek megelőzése	54
Légzőrendszeri betegségek megelőzése	58
Mozgásszervi betegségek megelőzése	61
Mentális zavarok megelőzése	64
Baleseti sérülések és erőszakos cselekmények megelőzése	68
Egészséget támogató környezet kialakítása és a közösségi orientációjú egészségügyi ellátórendszerek fejlesztése	71
Társadalmi környezet fejlesztése	72
Lakó- és települési környezet fejlesztése	76
Munkahelyi környezet fejlesztése	80
Népegészségügyi fókuszú alapellátás fejlesztése	84
Az egészségügyi ellátórendszer egészséget befolyásoló anomáliáinak korrekciója	87
Ritka betegséggel sújtottak támogatása	91
Népegészségügyi kommunikáció	95
A Nemzeti Népegészségügyi Program megvalósítását támogató szervezeti és partnerségi struktúra	99
A Nemzeti Népegészségügyi Program irányítása, szervezeti kerete, partnerségi együttműködések	100
Országos lefedettséget biztosító, regionális alapon szervezett egészségobszervatórium-rendszer létrehozása és működtetése	104
Egészséghatás-vizsgálatok	107